

וקראת לשבת עיונג

עיון טוין בפאך באקדפ ובסולת פלאו

גליון מס' 596

פרשת בהעלותך

י"ח בסיון התשפ"א

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: shlomi1122@gmail.com

לע"נ שאול בן סלביה ע"ה | לע"נ יצחק בן שרה ע"ה | לע"נ ר' שלום בן תמו תמר ז"ל | לע"נ ר' שמעון חי בן רחל רשל ע"ה

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

בפתח הגליון

ברכה ג' שלום ואור ואלק שלום א"א

מקשה זהב טהור!

לפני כמאתיים שנה נפטר בווינה השר רבי שמשון ורטהיימר ז"ל, בנקאי אמיד, תומך תורה ומפעלי חסד. זמן קצר לאחר מכן סח הצדיק הקדוש רבי חיים מצאנז זצ"ל לחסידי: בואו ואספר לכם מה אירע בדינו של השר היהודי מווינה.

תמהו, והצדיק פתח וסיפר: כשעלה למרום, נתבקש למסור דין וחשבון. אמר: "סדר יומי קבוע היה. בבוקר קמתי והלכתי לתפילה, ושבת לבית לארוחת בוקר. אחריה שתיתי קפה, עישנתי סיגר, ועברתי על העיתונים. אדם במעמדי חייב להיות מעודכן. ברכתי על מזוני והלכתי לבנוק עד לצהריים. שבת לבית לארוחת צהריים, אכלתי וברכתי והלכתי לנוח. כשקמתי, הגיעו גבאי הצדקה ונציגי הישיבות, שטחו את בקשותיהם וקיבלו את תרומתי. לאחר מכן עליתי לבית הכנסת לתפילת מנחה, שיעור תורה ותפילת ערבית. לאחר התפילה היה לי שיעור נוסף, ארוחת ערב ומשחק שחמט, להפיג את מתיחות היממה. קריאת שמע שעל המיטה ושינה. זהו, כזה היה סדר יומי."

שמע בית הדין, והחליט: "גן עדן!" באו שני מלאכים צחורים להוליכו למקומו, ואחריו התייצב לדין חברו, אף הוא בנקאי, שנפטר באותו היום. מתחילה פחד ורעד ממהדין הנורא, כי לא שמר תורה ומצוות. אבל מששמע את דברי קודמו, נרגע. כשהתבקש למסור דין וחשבון, הצהיר: "סדר יומי אף הוא קבוע היה, כמעט כסדר יומי של קודמי. ניתן לומר שהיה זהה בשלושת רבעי היממה: גם אני קמתי משנתי. אמנם לא הלכתי לבית הכנסת, אבל אכלתי ארוחת בוקר וקינחתי בספל קפה וסיגר. כמוהו. אמנם לא ברכתי, אבל הלכתי לבנוק וחזרתי לארוחת הצהריים. כמוהו. ושוב, לא ברכתי אחריה אבל נחתי מנוחת צהריים. כמוהו. לא קיבלתי דורשי תרומות אלא הלכתי למועדון חברתי - אבל חזרתי כמוהו לארוחת הערב, ולאחר משחק שחמט שכבתי לישון." לא תורה, לא תפילה, לא חסד, לא החזקת תורה, ובית הדין פסק: "גיהנם".

התקומם הלה, וחקר: "גן העדן שפסקתם לחברי - על התפילה והלימוד והחסד בלבד נפסק?! אמרו לו: לא, הוא קיבל שכר על עשרים וארבע שעות ביממה!" טען הלה: "והלא עשרים שעות היו זהות, לי ולו - מדוע לא אקבל תמורתן שכר?! ענהו: "משל למה הדבר דומה? לסוחר הקונה תבואה מן האיכר, שקי תבואה המעורבת במוץ ותבן ואף צורות עפר. כך בוחר האיכר למכרה, ומקבל עבורה את מחירה. אך אם יבוא אדם ויבקש למכור את המוץ לבדו ולקבל עבורו את מחצית המחיר - הלא ילעגו לו..." והסבירו: "הוא הדין בענייננו: כשם שיש שותפות יששכר וזבולון, לומד התורה עם הסוחר התומך בו ומאפשר את לימודו, כך יכול אדם להיות "יששכר וזבולון" כאחד, כאשר הוא עובד ועמל לפרנסתו כדי שיוכל לנהל אורח חיים יהודי, לחנך את ילדיו בחינוך תורני, להקדיש עיתים לתורה ולטול חלק במעשי חסד - אדם כזה הופך גם את שעות עבודתו ואף את שעות מנוחתו למכשירי מצוה ומקבל אף עליהם שכר, כי הם המאפשרים לו להתפלל ביישוב הדעת וללמוד תורת ה', לחנך בניו ולנהל ביתו בדרך ה'. אבל עבודה ומנוחה בלבד, בלא שיהיו מכשיר לרוחניות ולמצוות, אינם נושאים שכר!"

סיפור נפלא הוא, וליקחו כה נוקב ומחייב. ורמוז הוא בתורה, בתחילת פרשתנו: "זה מעשה המנורה מקשה זהב, עד ירכה עד פירחה מיקשה היא, כמראה אשר הראה ה' את משה כן עשה את המנורה."

והסביר רבינו ה"חפץ חיים" זצ"ל: המנורה הטהורה רומזת לתורה, "תורה אור". השמן הזך רומז לחכמה, הבזיכים, הפיתוחים הכפתורים והפרחים רומזים לפרטי הדינים, הכל "כמראה אשר הראה ה' את משה", הכל ניתן למשה מסיני. אך הנה דבר חידוש: גם "ירכה", הכן המעמיד, הרומז לפרנסה המאפשרת את לימוד התורה - גם היא מיקשה אחת, חטיבר אחת עם המנורה עצמה, וגם היא זהב טהור! כי כאשר מטרתה להיות בסיס וכן לתורה הקדושה - נוטלים גם עבורה שכר!

סיפר הרה"ג יצחק דוד גרוסמן שליט"א - רבה של מגדל העמק: בימי הכתרתו כרבה של מגדל העמק, בא מרן הגר"ע לכבדני, באותם ימים הייתי בידידות נפלאה עימו, וחיבבני כאב לבן. הוא ליווה אותי בכל תחנות חיי ובכל הפעילות שלי כאב מסור, אוהב ודואג הוא הגיע אינספור פעמים למגדל העמק בכל עת מצוא, יום חנוכת המוסדות ואירועים כלליים ושמוחות פרטיות שלי.

כשנתיים לאחר הכתרתו, בשנת תשל"ב, הופיע גאון ישראל והדרו במגדל העמק להנחת אבן הפינה של מוסדות "מגדל אור" הוא ניגש אליי, הביט על מאות התלמידים, ואמר: "עזבת את ירושלים, את החסידים, את המשפחה, שמעת בקול חכמים והגעת לכאן במסירות נפש, לכן זכית להקים מוסדות, מאות תלמידים ההולכים בדרך ה', ולהיות מגדל אור לכל העולם".

מראשית דרכי היה לי לאב רוחני, רבי ומורי. הוא אמר לי לא פעם: אני אוהב ומחבב אותך כמו בן שלי. וכשהוא היה חולה ורתוק בביתו בתקופה האחרונה הרגשתי צורך עז לבוא לבקר.

בליל י"ד בתשרי, ערב חג הסוכות, עליתי במיוחד לירושלים והתקשרתי לברר אם אני יכול לעלות למרן. בנו הגאון רבי משה יוסף ורעייתו שתחיי שטיפלו במסירות נפש של ממש במרן זצוק"ל, אמרו לי כי הוא נח עתה ולא כדאי להפריעו. אמרתי לעצמי כי איני עוזב את העיר עד שבעז"ה אזכה לראות את מרן.

נשארתי בהר נוף. לאחר כחצי שעה מתקשרים אליי בני המשפחה ואומרים לי כי מרן התעורר והביע רצונו לערוך קידוש לבנה - האחרון בימי חייו. הם מחפשים עשירי למניין. קפצתי ועליתי לבית הידוע ברחוב הקבלן, מרן הגר"ע שישב היה בחולשתו בכיסא הגלגלים חרד לקראתי ושאלני לשלומי. אמרתי לו: כבוד מרן, כואב לנו הראש. אם מרן עטרת ראשינו במכאוב ובסבל - זה כואב לנו, לכולנו. הוא הרים את ידיו והעניק לי סטירת לחי אוהבת אחרונה בימי חייו.

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה" (יב, ג).

אנו מכירים סוגי אנשים שונים - אמר המגיד מדובנא - חשובים יותר וחשובים פחות, אלא שכל זה כפי הנראה לנו בעיני הבשר אשר לנו, אולם בעולם האמת יודע בביור מעלתו של כל אחד ואחד. משל למה הדבר דומה? חבורת סוחרים נסעו בספינה המה וסחורתם. בדרכם עברו ימים ונהרות והדרך התמשכה זמן רב. לימים נפל ריב בין אחד הסוחרים הגדולים שבאוניה, שהיה עשיר מופלג, ובין סוחר אחר שהיה חסר אמצעים. והנה הסוחר הדל לא שקט על שמריו אלא התיר את חרצובות לשונו והשיב לבעל דבבו מנה אחת אפיים. חצוף שכמותך - אמר העשיר - איך אתה מעיז להשיב לי דברים, והלא גדול וחשוב אני ממך עשרת מונים. ומדוע תחשוב כך - ענה הסוחר הפשוט - האם משום שמוליך אתה בבטן האוניה סחורות רבות פי כמה וכמה משלי? אם משום כך - אתה טועה, שהרי בים מצויים שודדים עזי נפש העלולים להשתלט על האוניה ולקחת את כל תכולתה כשלל, על כן בהיותנו בים שוים אנחנו...

כאשר נשוב אל ביתנו או אז נראה מי גדול ומי קטן. כן הוא גם הנמשל - אמר המגיד מדובנא - כל ימי חי האדם בעולם הזה הוא מצוי בסכנה, ממש כאותה אוניה בלב ים, שכן היצר הרע, האורב לאדם על כל שעל, עלול להכשיל כל אדם. כאשר מגיע האדם אל עולם האמת אז מתגלית האמת לאמיתה, מי הקטן ומי הגדול באמת...

"אל נא רפא נא לה" (יב, ג).

בשנת תקצ"א פרצה מגיפת חולי רע ל"ע בכל מדינות אירופה. חללים רבים הפילה המגיפה ולא נמצאו לה מזור או תרופה. גם על העיר פוזנא, עירו של הגאון רבי עקיבא איגר, לא פסחה המגיפה, ומשנדבקו רבים מבני העיר במחלה הקשה, באו אל רבם הגאון שיושיעם בתפילה.

באותה עת שינה הגאון רבי עקיבא ממנהגו והחל לתת לאנשים קמיעות שכתב בעצמו כדי להגן עליהם. ואכן, קמיעותיו של איש אלוקים קדוש זה פעלו את פעולתן והגנו על הנושאים אותם מכל צרה. באחד המקרים נדבק אחד מבני העיר במחלה, ולאחר שקבל את הקמיע הקדוש נרפא כליל ושב לאיתנו.

לא התאפק אותו אדם ובקש לדעת מה כתוב בקמיע, פתח אותו ולתדהמתו גילה כי נכתב שם דיבור שלם בתוספות במסכת סוכה (דף י"ב עמוד א' ד"ה בפסולת גורן ויקב)...

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

וְאִישׁ אֶת קִדְשׁוֹ לֹא יִהְיֶה אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לַפָּהַן לֹא יִהְיֶה
ה'חפץ חיים' מבאר באופן נפלא פסוק זה: כל הכסף והזהב שהאדם עמל עליהם, לא יישארו בידו לנצח, כי לא במותו ייקח הכל. קניינים אלו הינם זמניים בלבד. מהו הרכוש האמתי ש'לו יהיו' - שיישאר שלו לנצח? אומר הכתוב: 'ואיש את קדשיו' - אותו ממון שנתן אדם לצדקה, לדברים שבקדושה - 'לו יהיו', הם אלו שיישארו בידו ויזקפו לזכותו בעולם הבא.

בתקופה שהרב דסלר התגורר בלונדון, הגיע פעם לביקור בארץ ישראל. במהלך הביקור כתב מכתב לתלמידיו שבלונדון בו הוא מספר להם את שראות עיניו בארץ הקודש. בין הדברים הוא מספר, כי רוב רובם של הירושליימער אידן חיים בעניות גדולה, אבל יש יהודי אחד שבאופן יחסי נחשב לעשיר, ויש לו הנהגה טובה שעליה הוא מעוניין לספר להם.

יהודי זה, כל אימת שהוא מחתן את אחד מבניו, הוא הולך לבית היתומים דיסקין ושואל מי הם עשרת היתומים המסכנים ביותר, ולכל אחד מהם הוא קונה חליפה חדשה. "הקב"ה זיכה אותי לחתן את הבן שלי", הוא אומר, "אני אלביש עשרה מהבנים שלו כמו חתנים..."

זאת ועוד: כל אימת שהוא מחתן בת, הוא נכנס לבית היתומות בלומנטל וקונה לעשר יתומות עניות שמלות חדשות.

"התבוננו וראו", כתב הרב דסלר לתלמידיו, "אלו הרגשות עדינות, אצילות, יש ליהודי ירושלים. ביום שמחתם אין הם דואגים רק לעצמם, לבניהם ולבנותיהם. הם דואגים לשמח גם את בניו ובנותיו של ה', ורק מתוך רגשות אלו הם נכנסים לתוך שמחתם האישית". הרב דסלר הוסיף וכתב: "סיקן אותי לראות את סוג החליפות שקנה אותו עשיר ליתומים. בירתו וראיתי כי מדובר בחליפות טובות, איכותיות, לא 'שמאטעס', אך לא הטובות והמהודרות ביותר. ניגשתי לעשיר ואמרתי לו: אשריך! אשריך שגם ביום שמחתך אינך מרוכז רק בעצמך, אלא משכיל לחשוב גם על אחרים מסכנים ולשמח גם אותם במעשה הצדקה שלך."

אבל - המשיך הרב דסלר ואמר - בתור סוחר, שבוודאי בזה גדול אתה ממני, רציתי להעיר ולהאיר לך 'הערה מסחרית'... דומני כי יש לך איזו טעות במסחר! והסברתי לו את כוונתי: כמה שעות ביום אתה לובש את החליפה שלך? שעה, שעתיים. כמה שנים אתה הולך עם אותה חליפה? שנה, שנתיים. אבל את החליפה שאתה קונה ליתום, תלבש במשך מיליארי שנים! זוהי חליפה לנצח. ואם כן אני שואל אותך שאלה מסחרית: איזו חליפה צריכה להיות באיכות גדולה יותר, החליפה שלך או החליפה של הילד היתום?..."

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

אמונת חכמים (ג)
עם ישראל נחלק לשבטים
כשהכחנו לעם, איש על מחנהו ואיש על

דגלו, וזה ראוי ורצוי, כל עוד משעבדים את הלב לאבינו שבשמים. בקריעת ים סוף הלך כל שבט בשביל משלו, אבל המדרש מציין שהיו שם כמין חלונות שדרכם ראה כל שבט את השבט הסמוך, ללמדנו: אנו צועדים בדרך המיוחדת לנו, אבל רואים, מכירים ומוקירים גם את זולתנו, כי תכלית הכול היא להגיע לצד השני, למעמד קבלת התורה. כך לענייננו: בני איש אחד אנחנו, "כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך", וכולנו רוצים לעשות את רצון אבינו שבשמים.

למה הדבר דומה? לאדם הרוצה להגיע לירושלים; יש לפניו אפשרות להיכנס לכביש ירושלים-תל אביב הרגיל, אבל הוא יכול לבחור גם בכביש 443. מכשיר הניווט נותן כמה וכמה דרכים חילופיות, אך אין שום סתירה בין האופציות, אם כל אחת מביאה אותך אל היעד. רבותי, לגדל ילדים מאמינים אפשר רק על ידי התעסקות בחיובי, על ידי התפעלות מגדלותו בתורה של הרב, מעוצם צדקתו, פרישותו וקדושתו, ללא שום השוואות, וללא